

EEN SERIE OVER ZORGBREEDTE

Het Enge van de Breedte

Om probleemkinderen op te vangen, zal de zorgbreedte van de nieuwe basisschool vergroot worden. De Innovatie Commissie Basisschool stelt in haar advies als zesde uitgangspunt dat 'het recht van ieder kind op onderwijs, opvoeding en stimulerende overeenkomstig zijn/haar unieke mogelijkheden gegarandeerd dient te worden'¹.

Kinderen die het tempo niet (kunnen) bijhouden, die de les verstoren, die luidruchtig, stiekem of agressief zijn, vallen vaak buiten de boot. Ze verlaten de lagere school en komen in het buitengewoon onderwijs. Zo steeg het aantal buo-leerlingen van 80.194 tot 90.228 tussen '73 en '79. Van deze 10.000 afvallers gingen 7.888 naar een school voor leer- en opvoedingsmogelijkheden (LOM). Het huidige lager onderwijs blijkt niet afgestemd op alle kinderen. Vooral kinderen van (on)geschoolde arbeiders en van 'buitenlanders' worden nogal eens verwezen naar het buo.

Onder het kopje zorgbreedte verschijnen er veel artikelen over differentiatie, remedial teaching, het leergestoorde kind, diagnosticeren. Iedere basisschool zal een schoolwerkplan moeten opstellen met een apart hoofdstuk over zorgbreedte.

Voor veel problemen worden oplossingen gezocht om kinderen qua kennisniveau en sociaal gedrag aan te passen aan de groep.

Waar liggen de oorzaken? Worden vele kinderen niet belemmerd in hun ontwikkeling door structurele problemen in het onderwijs én de maat-

schappij? Hebben we niet te maken met een maatschappelijke situatie waarop de school nog geen antwoord heeft? Is 't soms toevallig dat vooral kinderen van arbeiders en allochtonen een vorm van speciaal onderwijs volgen? Zullen kinderen van éénouder-gezinnen, van werklozen een nieuw risico worden? Zullen ouders die een gewijzigd rolpatroon voorstaan, nieuwe probleemkinderen voortbrengen omdat leerkrachten hier onvoldoende rekening mee (willen) houden? Of worden ouders door de crisissituatie op de arbeidsmarkt verleid om toch vooral naar leerprestaties te kijken?

Kinderen moeten voor hun eigen bestwil over; desnoods met nieuwe middelen. Met leerdoelgerichte toetsen en de entreetoets van het Cito (Centraal Instituut Toets Ontwikkeling) worden leerlingprofielen opgesteld. Door differentiatie, herhalingsstof en huiswerk worden hiaten behandeld. Worden de kinderen zo geholpen om het gemiddelde niveau van de klas te halen? Kinderen die dit doel in de weg staan en de leerkracht nog irriteren, worden jammer genoeg afgewezen.

VON en Zorgbreedte

De VON staat onderwijs voor waarin kinderen leren reageren op de werkelijkheid om hen heen. In een vertrouwde sfeer brengen zij hun eigen interessen en mogelijkheden naar voren. Kinderen willen actief betrokken zijn bij hun les als de leerkracht hen die kans geeft. De basisschool biedt de mogelijkheid om hun ontwikkeling beter te begeleiden. Het is daarom nodig te letten op de manier waarop kinderen zich gedragen en de wereld onderzoeken. De leerkracht kan voorwaarden scheppen om hun nieuwsgierigheid en onderzoekslust te bevorderen en uit te gaan van hun interesse en tempo. Die begeleiding hoeft niet gehinderd te worden door 'schoolse' leerstof of selectiedrempels.

Voor de VON betekent zorgbreedte in de eerste plaats kindvolgend onderwijs dat aansluit bij hun ervaringen, ideeën en interessen. Leerstof die kinderen ook buiten de school kunnen toepassen. Een werkwijze waar leerlingen invloed hebben op de inhoud en vorm, bevordert het ontdekken en gebruiken van individuele mogelijkheden en talenten in henzelf. Een standpunt dat de VON en Moer al jarenlang uitdragen.

In de tweede plaats betekent zorgbreedte het opheffen van (ontwikkelings-)belemmeringen die

niet alleen betrekking hebben op de cognitieve vorderingen. Kinderen die moeilijk samen kunnen werken, die juist verlegen zijn en zwijgen in de kring, vragen om extra aandacht. Een leerling met een 'onzichtbare' handicap van sociale, emotionele of motorische aard. Een onderwijzer mag dit niet negeren omdat het leerproces goed verloopt. Waar een groep een kind uitstoot omdat hij of zij niet kan voetballen, zogenaamd stinkt of truttig doet, zal de leerkracht nieuwe vaardigheden moeten beheersen om in te grijpen. Kinderen die tijdelijk emotionele problemen hebben door scheiding van ouders, kunnen door de leerkracht geholpen worden. Ook allochtone leerlingen die weliswaar de Nederlandse taal spreken maar met een andere culturele achtergrond leven, vragen om aanhoudende zorg. Kortom: onderwijsvernieuwing waarin leerkrachten vaardigheden beheersen om de interactie met de leerlingen te bevorderen en (ontwikkelings-)belemmeringen in het kind, in de omgang en in de omgeving op te heffen.

In het 'Modelonderwijsleerplan Pabo' stelt de projectgroep LOBO dat de maatschappelijke mening is gewijzigd: 'Je sluit de lichamelijk gehandicapten, de minder begaafden en sociale gedepriiveerden niet op in afzonderlijke kastjes maar je

probeert ze daarentegen binnen een onderwijsleersituatie waarin (bijna) iedereen aan zijn trekken kan komen, op te vangen.² Niet het kind maar de school moet worden aangepast. Naar de mening van de projectgroep mag zorgbreedte niet eng worden opgevat als een verzameling oplossingen om schools leren en leerstof dichter bij het kind te brengen.

Voor de VON betekent zorgbreedte in de derde plaats selectie-vrij basisonderwijs waar leersituaties worden gecreëerd voor alle leerlingen. Een school waar de leerkracht de les durft en kan veranderen om aan te sluiten bij het kind. Onderwijs waar het kind als een totaliteit en als persoon in zijn/haar omgeving begeleiding voelt.

In dit kader zal er een serie artikelen over Zorgbreedte in Moer verschijnen.

Leerkrachten of scholen die hun werkwijze als bijdrage willen aanbieden, kunnen contact opnemen met Peter Dekkers (tel. 03404 — 54179) of Sander van Gangelen (tel. 020 — 999479).

Noten

1 Advies ICB, nr 6, blz. 14.

2 Modelonderwijsleerplan PABO, Enschede, SLO, februari 1982, blz. 45.